



NEUROCIÈNCIA



La son és una de les principals fonts d'estrès. I l'estrès durant un interrogatori policial provoca que l'interrogat acabi reconeixent coses que no són. RYAN MCVAY / GETTY

La falta de son provoca confessions falses

Un estudi amb persones que no havien dormit demostra que la meitat reconeixen coses que no han fet

David Bueno

Un dels objectius dels interrogatoris que es fan als sospitosos d'haver comès algun tipus de delictes és, a més d'aclarir els diferents aspectes que l'envolten, aconseguir una confessió, que podrà ser utilitzada com a prova. Sovint els interrogatoris poden durar molta estona, i a vegades es fan durant hores en què normalment la persona interrogada estaria dormint o descansant. Elisabeth Loftus i els seus col·laboradors, de diverses universitats i centres de recerca dels EUA, han dissenyat un experiment per veure fins a quin punt la falta de son pot provocar confessions falses. El resultat és alarmant, i per això fan una crida a les diverses policies i sistemes judicials que permeten i practiquen els interrogatoris de llarga durada o en hores nocturnes perquè revisin els protocols.

Es calcula que als EUA, on s'ha fet aquest estudi, un 4% dels condemnats a mort són innocents, i que entre el

15% i el 25% de les confessions aconseguides durant els interrogatoris poden ser falses, en el sentit que l'acusat ha acabat confessant que havia comès un delictes que realment no ha comès. En la majoria de tribunals les confessions són considerades una prova molt sòlida i convincent, i a l'encausat li resulta molt difícil desdir-se'n, ja que es dona poca credibilitat a la seva retractació.

Esgotament i estrès

Els motius d'aquestes falses confessions encara no són del tot coneguts, però l'estrès que viu una persona quan és interrogada hi juga un paper molt destacat. Se sap que l'estrès dificulta el funcionament de la zona executiva del cervell, que inclou el raciocini, la planificació, la gestió conscient dels records i el control emocional conscient, cosa que propicia acabar assumint com a propi el relat d'un succés que no s'ha viscut mai. És un mecanisme ce-

rebral de defensa quan l'estrès supera un determinat llindar: confessar per acabar amb un estrès insuportable. En aquest sentit, també se sap que la falta de son contribueix a incrementar l'estrès, i per això Loftus i els seus col·laboradors van decidir avaluar-ne les conseqüències.

L'experiment que van fer és molt simple. Van demanar a un grup de voluntaris que durant tres dies consecutius fessin una sèrie de tasques amb un ordinador, entre elles escriure textos i completar una sèrie de qüestionaris. Els van dir que cada detall era important per a l'estudi que estaven fent, però no els van explicar quin era l'objectiu real. Això sí, els van fer un advertiment molt important: l'ordinador anava enregistrant constantment les tasques que anaven fent, però si en algun moment tocaven la tecla Esc. (*escape*) es perdrien totes les dades que havien anat recollint, i això invalidaria tot l'experiment. Van triar aquest tecla

perquè en el teclat queda relativament lluny de les més utilitzades, i així donava la sensació als participants que tocar-la no era un fet accidental fortuït, sinó que s'havia fet expressament. Realment, però, tocar aquesta tecla no feia absolutament res.

Jurar quan es té son

En acabar el segon dia, a la meitat dels participants els van deixar anar a dormir durant 8 hores, i a l'altra meitat els van dir que havien de continuar amb les tasques que estaven fent, sense descansar. Passades aquestes 8 hores els van cridar a tots individualment i els van dir que havien detectat que en algun moment havien pitjat la tecla *escape*, sense que això fos cert, i els van dir que havien de firmar una declaració jurada d'aquest fet. Aquesta declaració jurada seria l'equivalent a una confessió durant un interrogatori, amb un cert nivell d'estrès, en aquest cas provocat per les tasques a realitzar i la pressió d'haver comès el suposat delictes de prémer la tecla *escape*.

Doncs bé, el 18% dels voluntaris que havien dormit 8 hores van firmar la confessió falsa, però en el cas dels que no havien pogut dormir el percentatge va ser del 55%; és a dir, tres vegades superior. Segons els autors de l'estudi, aquesta és la primera evidència científica que la falta de son incrementa la probabilitat de confessar alguna cosa que no s'ha fet, cosa que suggereix que utilitzar la privació de son, o el cansament, com a eina en un interrogatori pot comprometre la fiabilitat de les confessions que se n'obtinguin.

D. Bueno és professor i investigador en genètica a la Universitat de Barcelona